

Historisk Tidsskrift, Bind 10. række, 1 (1930)

Link til pdf:

http://img.kb.dk/tidsskriftdk/pdf/hto/hto_10rk_0001-PDF/hto_10rk_0001_79230.pdf

Link til webside:

<http://tidsskrift.dk/visning.jsp?markup=&print=no&id=79230>

pdf genereret den : 28/5-2008

i 1. Bind af »Ill. dansk Litteraturhistorie« og i Enkelthederne paa- vist af Almgren i en læseværdig lille Afhandling i »Fornvännen«, er der nemlig ingen Tvivl om, at den ydre Anledning maa søges i den mellem Danmark og Sverige dengang paa alle Omraader herskende Rivalitet. Det var om Runerne, Tidens arkæologiske Interesse koncentrerede sig, og her søgte hvert af de to Folk, repræsenteret henholdsvis af Bure og Ole Worm at hævde Runeskriften som en særlig national Opfindelse. Gennem Bures 1599 udgivne »Lärospån« havde Sverige faaet et Forspring, men dette blev ganske sejlet agterud ved Ole Worms lærde Værk »Fasti Danici« (1626), efter hvilket saavel Nordmænd som Svenskere havde faaet Runeskriften fra Danskerne. Dette kunde naturligvis ikke staa uimodsagt, og næppe havde Bure faaet Bogen i Hænde — betegnende for Datidens langsomme litterære Forbindelse varede det forøvrigt 2 Aar — før han af Gustav Adolf fik Befaling til at »refutere« den. Dette skete ganske vist egentlig aldrig, men Almgren har sikkert Ret, naar han gaar ud fra, at det er den derved foranledigede, ret mislykkede Materialindsamling, der har givet Stødet til Embedets Oprettelse. Og givet er det, at den egentlige arkæologiske Del af Gustav Adolfs alsidige Instruks, der i Virkeligheden er et helt Program for Hjemstavnsforskning, er nøje kalkeret over det bekendte Kongebrev, Worm 1622 udvirkede til Bisperne, med Paalæg om gennem Præsterne at give ham Underretning om de »Antikviteter«, der fandtes i alle Landets Sogne.

Endnu én Gang har dansk Paavirkning sat sine dybe Spor i Embedets Historie. Som ung Amanuensis i Lund havde Bror Emil Hildebrand været en flittig Gæst i Oldnordisk Museum, og om sit Livs Størværk, Udbygningen til et virkeligt Nationalmuseum af det fra Forgængerne arvede Kuriositetskabinet, om hvis brogede Indhold Arne giver en fornøjelig Oversigt i det nævnte Hefte af »Fornvännen«, skriver han i sin Selvbibliografi: »Min afsigt har varit att för mitt fädernesland kunna åstadkomma detsamma, som min gamle vän Thomsen tillvägabragt för Danmark«. Forskellen i Samspillet mellem Bure og Worm, Hildebrand og Thomsen tegner klart og skarpt de to Folks forskellige Indstilling mod hinanden i 17. og 19. Aarhundrede. M. M.

Den gode Serie »Collection de textes pour servir à l'étude et à l'enseignement de l'histoire« rummer vel hovedsagelig litterære Texter, men der er dog enkelte Undtagelser, et Par fortræffelige Undtagelser, nemlig Gustave Fagniez: Documents relatifs à

l'histoire de l'industrie et du commerce en France (1898—1900) og Victor Mørtet: *Recueil de textes relatifs à l'histoire de l'architecture en France au moyen-âge*, af hvilke Bd. I, omfattende 12. og 13. Aarhundrede, kom 1911, mens Bd. II, der giver Texter op til Aar 1300, er udkommet 1929 — efter Mørtets Død fuldendt af Paul Deschamps. Fra Kroniker, Prædikener, dogmatiske Skrifter, Ordensstatuter, Lexica, Breve, Kontrakter, Regnskaber etc. er et værdifuldt Stof samlet sammen, der oplyser om Kirkers Bygning, Klosters Indretning, Opførelse af Borger- og Købmandsgaarde, om Brobygning og Befæstning af Stæder. Arkæologer og Kunsthistorikere vil finde meget i Bogen og faa en god Haandsrækning fra det udførlige Sagregister og et latinsk Glossarium.

E. J.

Biskop i Cambrai Pierre d' Ailly skrev mellem 1410 og 1419 et kosmografisk Værk, der sammen med forskellige andre kosmografiske og astronomiske Skrifter udkom i Aarene mellem 1480 og 1490 under Titlen *Imago mundi*. Det er nu en meget sjælden Bog (et overmaade smukt Exemplar, der har tilhørt Thott, findes i Kgl. Bibliotek), og da den hører til de Værker, som Columbus har studeret under sin Syslen med Forsøget paa at finde Søvejen til Indien, har det sin store geografihistoriske Interesse at faa en ny Udgave, let tilgængelig for Forskningen.

Dette er nu sket i 3 Bind (Paris 1930) ved Edmond Buron. Udgiveren har forøget Udgavens Værd ved at lægge det Exemplar af Bogen, Columbus har ejet, og som nu tilhører Columbus-Biblioteket i Sevilla, til Grund for sin Gengivelse af Texten og desuden medtaget de Randnoter, som Columbus egenhændigt har tilføjet i sit Exemplars Margin. Derimod kan man næppe rose Udgiveren for nogen meget stor Bevandrethed i middelalderlig Geografi-historie; det specielle Problem: Columbus' Forhold til d'Aillys Text gaar han noget overfladisk hen over, og hans Kendskab til Litteraturen om vor Landsmand Claudius Clavus indskrænker sig til Bleaus gamle Afhandling fra 1836 om Nancytexten; Wiener-texten, der fik virkelig Betydning i Geografiens Historie, kender han slet ikke.

Udgaven er ledsaget af forskellige Billeder, af hvilke særlig maa fremhæves Bladene med Columbus' Marginalnoter.

C. S. P.

Alfons Dopsch: *Naturalwirtschaft und Geldwirtschaft in der Weltgeschichte* (1930) slutter sig nøje til den højtansete Forskers tidligere Arbejder om Karolingertidens økonomiske Udvikling og